

De megírtam neki: súlyt helyezek arra a feltételre, hogy mindenekelőtt hazamehessek egy időre. Másodszor, ha a javaslatot nem fogadják el, ha az új kormány ellenezné, akkor is hazamegyek minden feltétel nélkül. Nem kell állás, nem kell hivatal, otthon fogok dolgozni az ország és eszméim érdekében.

Azután jött még egy levél, amely túlságosan hízelgő reám nézve, azért nem idézem - mert én nem vagyok holló, akinek ki kell hízelegni a sajtót a szájából.

Az új kormány megalakulása után azon gondolkoztam, szabad-e nekem Tildy elnöklete alatt álló kormánytól ilyen kinevezést elfogadni. Megállapítottam magamban: ha a két munkáspárt a kormányban van, ha valóban érdek, akkor elvállalom.

Megkérdeztem a svéd kormányban levő barátaimat. Ők boldogan vennék kinevezésemet. Ezt is megértem.

De azóta nem mozog semmi - csak a föld. Nem hallottam többet az ügyről. Igaz, azóta nem jött még újabb levél. Választások, új kormány - és ki tudja, lenyeli-e a kormány az én kinevezésemet.

Az is feltűnő, hogy a három szövetséges nagyhatalmon kívül még sehova sem neveztek ki követet. A svéd követ négy nap múlva már leutazik. De lehet, hogy a szövetségesek nem akarják egyelőre, hogy legyen Magyarországnak a semleges országokban követe. Bár ezt nem értem, Romániának, Bulgáriának, Finnországnak itt van követsége.

De nem morfondírozok tovább. Így áll a helyzet. Súlyt helyezek arra, hogy Te ismerd, Elnök Uram, a helyzetemet. Én tehát hazamegyek mindenáron. Kértem a csehszlovákoktól átutazóvízumot. Három hét óta ott a kérvény, de még nem intézték el. Talán cikkem az oka.¹ Hogy mikor utazom?

1. Mikor hívnak, illetve kapok beutazási engedélyt.

2. Végleg utazom-e, vagy csak „ismerkedésre” (mellékesen megjegyzem, hogy jobban ismerem helyzetüket, mint ők).

Nagyon szeretném, Elnök Uram, ha sürgősen, még elutazásod előtt tudatnád velem, mi a Te véleményed erre vonatkozóan. Prágernek is megírom, vele beszélhetnétek a dologról.

Remélem, a Grófnő egészsége most már jó. Kérlek, Elnök Uram, add át a Grófnőnek legjobb kívánságaimat.

Mély tisztelettel és régi hűséggel üdvözlő:

PIL. 704. f. 81. ó. e. (eredeti). Közl: KMVÍ II. 398-404.

¹ Ezt a levelet nem ismerjük

² Az egyik Wohl Hugó, a Magyar Wolframlámpa Gyár vezérigazgatója, a másik ismeretlen nevű bankember. Miután információik vegyes értékűek, és a levél megjelent nyomtatásban, csak azt a részt közöljük, amely Károlyi és Böhm itthoni kilátásaira vonatkozik.

³ Kisházi Ödön. Párizsban ülésezett 1945 októberében a szakszervezetek világkongresszusa.

⁴ Böhm, mint Károlyi, Jászi és más októberista emigránsok is, többször tiltakozott a szlovákiai magyarok üldözése ellen.

164. BÖHM VILMOS KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Rásunda, 1945. december 5.)

Kedves Elnök Uram,

a mellékelt levél már expedíció előtt állott,¹ amikor megjelent búcsúlátogatásra nálam a kereskedelmi delegáció egyik tagja - Wohl -, az Egyesült Villamossági igazgatója. Beszélgetésünk a Te személyedet illetően még fontosabb volt, mint az előző, azért inkább egy nappal később adom fel a levelet és referálok.

Wohl valóban Zsedényi egyik bizalmi embere. Ő hozta el Zsedényi levelét Gusztáv királyhoz, melyben Zsedényi a magyar nép nevében megköszöni Gusztávnak a nyilasbanditizmus alatt tanúsított segítő magatartását. A tegnapi svéd lapok közölték, hogy Wohl hozta és adta át a külügyben Zsedényi levelét.

Mindezt azért közlöm, hogy eszerint ítéld meg mindazt, amit a következőkben írok.

Wohl jelen volt a nemzetgyűlés szeptember 5-iki ülésén. „Mindenki várta, hogy Károlyi Mihály meg fog jelenni és fel fog szólalni. Első szónok lett volna. Nagy ovációra készültek. Nagy volt a csalódás, hogy Károlyi nem jött.”

Miért nem jött Károlyi, kérdi tőlem Wohl. „Mert felesége beteg, s mert bizonyos akadályokat még nem volt lehetséges áthidalni” – hangzott az én diplomatikus válaszom.

De még hozzáteszem – folytattam én –, hogy mi, akik Károlyi rendíthetetlen hívei vagyunk, úgy érezzük, hogy Károlyiban él egy bizonyos rossz érzés, amely nálunk tudatos elkeseredéssé transzformálódott – egy rendkívül lényeges mulasztás folytán. [A] Károlyi Mihály-ellenes gyalázatos, hazug Horthy-törvény még mindig a törvénykönyvet beszennyesítheti. Senki még nem indítványozta, hogy ezt a gonosz áltörvényt kiszakítsák a magyar törvénykönyvből.

És az az ember, aki ezt a törvényt csináltatta, aki maga volt a legnagyobb hazaáruló, aki Magyarország vesztét okozta – Horthy Miklós még mindig nem szerepel a *magyar*; hanem a jugoszláv háborús bűnösök között.

Valóban őszinte megdöbbenést váltott ki emberemből ez a kitörésem. Azt kérdezte, megengedem-e, hogy ezt Zsedényinek elmondhassa.

Kijelentettem, hogy kérem arra, hogy Zsedényinek mondja ezt el, mint az én és Károlyi híveinek és a Károlyi-politika követőinek a véleményét, akik tudjuk és valljuk, hogy 1945-ben a Károlyi eszméi győztek, mi kívánjuk, kérjük, hogy haladéktalanul mondja ki a nemzetgyűlés a becstelen Károlyi, illetve Horthy-törvény hatálytalánítását. Én arra kérem Zsedényit, hogy ő mint jogász és az Ideiglenes Nemzetgyűlés volt elnöke, terjessze elő az indítványt. De mi kérjük ezt, s nem Károlyi.

Wohl vállalta az üzenet átadását. A Horthy-bűnösség kérdésében persze véleménye nem egyezik a mi véleményünkkel. Megmondottam neki: a kérdésnek ezt a részét politikai úton akarom pártommal megvitatni. Tehát ha nem akarja vállalni, ezt tudomásul veszem, de én majd kellő úton pártom elé terjesztem ezt a követelést.

Végül azt kérdezte, mi a véleményünk Károlyi jövő szerepéről. Erre is világos választ adtam. Károlyi Mihály akkor hirdette az oroszbarát politika múlhatatlan szükségességét, amikor erről álmodni sem mertek Magyarországon, és hazaárulásnak deklarálták. Azonfelül Ő bírja a nyugati hatalmak bizalmát is. Tehát az ország érdekében álló volna, ha Károlyi lenne [a] köztársaság elnöke. Azt kérdezte, szabad-e neki ezt is elmondani. Felhatalmazást megadtam. Remélem, Elnök Uram, nem haragszol, hogy megkérdezésem nélkül cselekedtem. De meggyőződésemet követtem.

Régi hűséggel üdvözöl híved

PIL 704. f. 81. ó. e. (eredeti)

¹ L. e kötet 163. sz. levelét.